

Kehânet: Kâinattan geleceğe aid haber vermek ve esrarı bildiğini iddia etmektir.

«Nihâyetü'l-Hadis» de beyan edildiğine göre, Araplarda Şık ve Satîh gibi kâhinler varmış. Bunlardan bazıları kendisinin bir tâbii/cini bulunduğunu ve ona haber getirdiğini söyler; bir takımları da olacak şeyleri bazı mukaddimelerle bildiğini, bu mukaddimelerle sual sorduğu kimsenin sözünden, halinden veya fiilinden onlara muvafık şekilde istidlâlde bulunduğunu iddia ederlermiş. Araplar buna Arrâf adını verirlermiş. Çalınan şeyi bildiğini iddia edenler bu kabildendir. «Her kim bir kâhine giderse...» hadisi arrâf ve müneccimlere şâmindir. Araplar ince bir ilimle meşgul olan herkese kâhin derler. Bazıları müneccim ve tabibe de kâhin derler.

Felsefede mantığa dahildir. Zira yukarıda da beyan ettiğimiz gibi mantık, felsefenin ikinci cüz'üdür.

Burada mantıktan murad, Felsefecilerin bâtil mezheplerine istidlâl için kitaplarına yazdıkları şeylerdir.

Mukaddimelerini İslâm'ın kâideleri teşkil eden İslâm feylesoflarının mantığına gelince, onun haram olduğunu söylemeye imkân yoktur. Hatta İmam Gazâli ona Mi'yarü'l-Ulûm adını vermiştir. İslam uleması mantık hakkında kitaplar te'lif etmişlerdir. Muhakkiklerden Kemal ibn-i Hümâm bunlardandır ve usul-u fıkıha dair yazdığı «et-Tahrir»in mukaddimesinde mantığın ekseri bahislerini beyan etmiştir.

Harf ilminden murad, kimyaya işaret olan «Kâf» olabilir. Bunun haram olduğunda şüphe yoktur. Çünkü mal zayi etmekten ve faydasız şeylerle iştigalden ibarettir. İhtimal bütün harfler kastedilmiştir. Bunlardan harekâta delâlet çıkarılır. Harf ilminden harflerin esrarı kastedilmiş de olabilir. Bu esrar istihdam vefikleri ile çözülür. Tılsımların kastedilmiş olması da muhtemeldir. «Lokkaanî» nin şerhinde beyan edildiğine göre tılsım ilmi, bu ilim erbabının iddialarına göre felek ve yıldızlarla teallûku olan birtakım hususî isimleri, maden ve diğer cisimlere nakşederek bir hassa meydana getirmek ve o hassa ile cisimleri âdî vakalara bağla-maktır.

Allâme İbn-i Hacer «et-Tuhfe» namındaki eserinin Neca-setler Babında şunları söylemiştir: «Bir şeyin hakikatinden değişip değişmeyeceği, meselâ bakırın altın olup olmayacağı sübut bulmuş mudur bulmamış mıdır? Bu suale bazıları evet cevâbını vermişlerdir. Çünkü Hazret-i Musa'nın asası hakikaten yılan olmuştur; aksi takdirde mucize bâtil olurdu. Birtakımları hayır cevabını vermişler, «zira hakikatlerin değişmesi imkânsızdır», demişlerdir. Hak olan söz birincisidir.»

İbn-i Hacer bu bâbdaki sözünden sonra «Tenbih» diyerek şunları ilâve etmiştir: «Çok defalar ilm-i kimya ve bu ilmin öğrenilmesinin helâl olup olmadığı soruluyor. Biz bu bâbda hiçbir âlimin sözüne rastlayamadık. Öyle görünüyor ki bu da yukarıdaki hilafa ibtinâ etmektedir. Ve birinci kavle göre bir kimse bu ilmi yüzde yüz cismin hakikatini değiştirecek şekilde bilirse, öğren-mesi ve öğretmesi caizdir. Zira bunda hiçbir vecihle mahzur yoktur.

İkinci kavli ele alırsak, yahud bir insan bu ilmi yakiken bilmez de aldatmaya vesile olursa, söylenecek söz haram olmasıdır.

İbn-i Hacer'in kısaca arzettiğimiz sözünün hâsılı şudur: Eğer hakikat lerin değişmesi sabittir, dersek ki hak olan da bu-dur, bununla amel câiz-dir; öğrenmesi de câizdir. Çünkü aldatma değildir. Gerçekten bakır altına veya gümüşe inkılâp eder. Hakikatlerin değişmesi sübût bulmamıştır, dersek; amel ve ilim caiz değildir. Çünkü aldatmadır. Nitekim ilmin hakika-tini bilme-yene de caiz değildir. Zira bunda mal itlâfı yahut müslü-manları aldatma vardır. Zâhir şudur ki bizim mezhebimize göre hakikat-lerin değişmesi sabittir. Delili, fukahamızın ayn-ı necasetin değiş mesi hususundaki sözleridir. Şarabın değişerek sirke olması ve kanın miske inkılâbı gibi şeyler bu kabildendir.